AKTIVITETSBASERAD UNDERVISNING INOM ÄMNET SVENSKA

- EN KUNSKAPSÖVERSIKT

Grundnivå

Pedagogiskt arbete

Felicia Lindborg

2026-LÄR1-3-G26

UNIVERSITY OF BORÅS

Program: Grundläggande lärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1 – 3, VT 2023
Svensktitel: Aktivitetsbaserad undervisning med fokus på ämnet svenska i grundskolans tidiga årskurser. F – 3. - en kunskapsöversikt
Engelsktitel: Activity-based teaching with a focus on the subject of Swedish in the early grades of primary school. F - 3 - a literature overview
Utgivningsår: 2026
Författare: Felicia Lindborg
Handledare: Nuhi Bajqinca
Examinator: Jörgen Frostlund
Nyckelord: Aktivitetsbaserad undervisning, läs- och skrivinlärning

Sammanfattning

Förmågan att lära sig läsa och skriva är den allra viktigaste förmågan som lärs ut i grundskolans tidiga årskurser, F - 3. Saknar en elev förmågan att läsa och skriva kan hen inte ta till sig resterande undervisning i samtliga ämnen då dessa ofta bygger på att eleven ska kunna läsa och skriva. Idag bygger majoriteten av undervisningen kring läsning och skrivning på färdighetsträning där eleverna repeterar bokstäver och bokstavsljud för att sedan kunna ljuda sig fram till rätt ord i läsningen och stavningen. Det finns dock ett annat sätt att lära ut läsning och skrivning, detta genom aktivitetsbaserad undervisning, där läraren på olika sätt använder sig av aktiviteter såsom lek, spel och musik för att lära eleverna läsa och skriva. Syftet med denna kunskapsöversikt är att analysera, sammanställa och presentera vad som kännetecknar forskningen om aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärningen. Tre frågeställningar användes för att uppfylla syftet med kunskapsöversikten: Vad kännetecknar forskningen som belyser den aktivitetsbaserade undervisningen inom ämnet svenska med fokus på artiklarnas syftesformulering och metoder? Hur framställs de didaktiska val, strategier om den aktivitetsbaserade undervisningen som forskningen visar kan främja elevers läs- och skrivutveckling? Vilka utmaningar eller svårigheter i arbetet med den aktivitetsbaserade undervisningen kan identifieras i forskningen?

Med hjälp av noga utvalda sökord och urvalskriterier identifierades åtta vetenskapliga artiklar som ligger till grund för att kartlägga forskningen om aktivitetsbaserad undervisning. Artiklarna visade att det vanligaste är att undersöka elevers läs- och skrivförmåga innan läraren använt sig av aktivitetsbaserad undervisning kontra efter läraren använt sig av aktivitetsbaserad undervisning. Forskningen fokuserar även på lärares och allmänhetens syn på aktivitetsbaserad undervisning. Studiens resultat visar att aktivitetsbaserad undervisning är en effektiv metod för att främja elevers läs- och skrivutveckling men att många lärare trotts detta upplever utmaningar med att implementera aktivitetsbaserad undervisning i sitt klassrum.

Innehållsförteckning

Förord ... 4

1. Inledning ... 5

1.1 Syfte och frågeställningar ... 6

2. Metod och material ... 7

2.2 Urval av kriterier ... 8

2.3 Databaser ... 8

2.4 Sökprocess och sökord ... 9

2.5 Urval av artiklar ... 10

2.6 Bearbetning och analys av materialet ... 11

2.7 Validitet och etiska överväganden ... 11

3. Resultat ... 12

3.1 Kännetecken för forskningen som belyser den aktivitetsbaserad undervisning med fokus på artiklarnas syftesformuleringar och metoder som artiklarna använt. ... 12

3.1.1 Översikt över artiklarnas syfte ... 12

3.1.2 Översikt över artiklarnas metoder ... 13

3.2 Framställning av didaktiska val och strategier om den aktivitetsbaserade undervisningen som forskningen anser främjar elevers läs- och skrivutveckling ... 15

3.3 Utmaningar och svårigheter i arbetet med den aktivitetsbaserad undervisning som identifieras i forskningen ... 16

4. Diskussion ... 17

4.1 Resultatdiskussion ... 17

4.2 Metoddiskussion ... 18

4.3 Styrkor och svagheter inom forskningen ... 19

4.4 Implikationer för läraryrkets praktik ... 20

5. Slutsats ... 20

5.1 Förslag till vidare forskning ... 21

Förord

Inledningsvis så prövades flera olika sökord och sökstrategier vilket gav ett resultat med flera artiklar som ansågs vara relevanta för kunskapsöversikten. Jag läste rubriken på artiklarna för att få en effektiv start på urvalsprocessen och sedan läste jag artiklarnas abstract för att se dom de uppfyllde samtliga av mina urvalskriterier. Jag har själv genomfört och skrivit samtliga delar i kunskapsöversikten. Skrivprocessen har varit ett kontinuerligt arbete där jag prövat mig fram med olika formuleringar för att skapa den bästa texten. Diskussionen och slutsatsen har skapats genom analys av tidigare forskning men även genom att jag prövat olika resonemang i mitt huvud. Slutligen reflekterade jag över studiens påverkan och betydelse för läraryrket.

1. Inledning

Den här studien handlar om forskningen som belyser aktivitetsbaserad undervisning med fokus på ämnet svenska i grundskolans tidiga årskurser, f – 3.

Denna studie bygger på begreppet aktivitetsbaserad undervisning. Aktivitetsbaserad undervisning är ett paraplybegrepp som jag som forskare valt att använda mig av i skapandet av denna studie. Med aktivitetsbaserad undervisning så menar jag en undervisning där eleverna kan genomföra olika praktiska aktiviteter för att träna framför allt läs- och skrivinlärning. Dessa praktiska aktiviteter kan vara både lekar, filmskapande, rollspel, kortspel eller digitala spel. Det som skiljer aktivitetsbaserad undervisning ifrån mer teoretisk undervisning är att man vid teoretisk undervisning utgår ifrån läroböcker eller arbetsblad medan aktivitetsbaserad undervisning utgår mer från eleverna och att de gör något praktiskt med sin kropp. Några konkreta exempel på aktiviteter som kan ingå i aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska är rollspel där eleverna leker affär och skriver kvitton på vad de handlat, eleverna och läraren sitter tillsammans i en ring och rimmar eller att eleverna spelar pedagogiska spel på sin Ipad som tränar deras läs- och skrivförmåga. Aktiviteterna kan vara lärarstyrda eller initierade av eleverna själva, det viktigaste är att aktiviteterna sträcker sig längre än läromedlet. Vad visar forskningen om aktivitetsbaserad undervisning? Enligt Pyle et al (2024) är läs- och skrivutvecklingen ett av de viktigaste målen under de tidiga skolåren och läs- och skrivinlärningen är nödvändig för fortsatta studier på akademisk nivå. Pyle et al (2024) hävdar att många länder i världen använt sig av undervisning baserad på lek för att stödja elevernas läs- och skrivinlärning i förskoleklass. Pyle et al (2020) belyser även i denna artikel att beslutsfattare runt om i världen fastställt lekbaserad undervisning som en allt viktigare del av undervisningen i förskoleklass. Under en längre tid varit känt att elevers sociala utveckling gynnas av fri lek och därför har det funnits med på elevernas schema men att senare tids forskning har visat att det finns ett värde i att leka lekar där läraren aktivt inkluderar akademiskt lärande i form av läs- och skrivkunnighet samt matematikinlärning (Pyle at al 2020).

Allee-Herndon et al. (2022) hävdar i sin artikel till skillnad från Pyle et al (2020) att förskoleklass har fått mer och mer fokus på didaktiskt och akademiska standarder i sin undervisning sedan 1990-talet. Detta fokusskifte har lett till att skolor inte längre använder sig av lek som ett pedagogiskt verktyg i lika stor utsträckning som förr. Detta utesluter dock inte lek helt ur den pedagogiska undervisningen och vissa skolor använder sig fortsatt av det. Barnen som inte utsätts för aktivitetsbaserad undervisning har en risk att bli passiva under lektionerna och enbart memorera fakta och detta förhindras genom att läraren inkluderar aktivitetsbaserad undervisning (Tekman och Yeniasır 2023). Forskningen som presenterats ovan visar att det länge varit känt att lek och aktiviteter haft en positiv inverkan på barn och elevers sociala förmåga. Denna kännedom har lett till att vissa skolor tagit bort de praktiska aktiviteterna ur sin undervisning till förmån för de mer teoretiska delarna då fokus legat på att eleverna ska klara sina mål. Under senare år har dock forskning kring lek och aktiviteter som en del av den didaktiska undervisningen blivit vanligare. Denna forskning har kunnat visa att det finns en positiv påverkan på elevers läs- och skrivinlärning när det teoretiska blandas med det praktiska.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22 så finns det en underrubrik som lyder ”lekar, fysiska aktiviteter och utomhusvistelse” (Skolverket 2025). Denna rubrik innehåller några olika punkter som talar om vad eleverna ska möta i sin undervisning i förskoleklassen. Två utav dessa punkter lyder: Initiera, organisera och delta i lekar av olika slag samt fysiska aktiviteter inomhus och utomhus under olika årstider och i olika väder. Detta visar att det finns stöd för aktivitetsbaserad undervisning i läroplanen. Under mina VFU-perioder har jag sett att lärare och elever i förskoleklass genomför olika lärarledda lekar och andra praktiska aktiviteter med eleverna för att främja deras kunskaper inom läs- och skrivinlärningen. Antalet praktiska moment är många och kan vara allt från lekar till fysiska aktiviteter som genomförs utomhus. Går jag sedan upp och tittar på vad jag sett i årskurs 1 – 3 så har praktiska aktiviteter inte alls tagit upp lika stor del av undervisningstiden i svenska jämfört med de mer traditionella undervisningssätten såsom läsebok och skrivböcker. Det har funnits praktiska moment men dom har ofta varit korta eller genomförts när eleverna jobbat klart med de mer teoretiska uppgifterna. Därav tycker jag att denna studie behövs så att lärare får tips kring aktivitetsbaserad undervisning och kan implementera det i sin undervisning. Styrdokumenten (Lgr22) betonar betydelsen kring användningen av aktivitetsbaserad undervisning. Resonemangen som grundats i forskningen ovan framställer också vikten av vidare forskning av aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärningen. Jag har också under mina VFU-perioder identifierat behovet av aktivitetsbaserad undervisning då jag sett att praktiska moment i princip försvinner ur undervisningen redan i årskurs ett. Mot bakgrund av detta blir det relevant att undersöka problemområdet som handlar om användningen av aktivitetsbaserad undervisning. Resultatet i denna studie kommer förhoppningsvis öka kunskapen samt användningen av aktivitetsbaserad undervisning i svenskämnet i grundskolans tidiga årskurser, f-3.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att söka, kartlägga, analysera och sammanställa forskning som belyser den aktivitetsbaserade undervisningen inom ämnet svenska i grundskolans tidigare årskurser, F–3. Fokus kommer att ligga på att sammanfatta forskningsartiklarnas syfte och metoder samt de didaktiska val, strategier och eventuella modeller av aktiviteter i undervisning som forskningen visar kan främja elevers läs- och skrivinlärning. Frågor som ligger till grund för att genomföra studien är:

1. Vad kännetecknar forskningen som belyser den aktivitetsbaserade undervisningen inom ämnet svenska med fokus på artiklarnas syftesformuleringar och metoder?

Den övergripande frågan utvecklades till ytterligare två specifika delfrågor.

2. Hur framställs de didaktiska val, strategier om den aktivitetsbaserade undervisningen som forskningen visar kan främja elevers läs- och skrivutveckling?

3. Vilka utmaningar eller svårigheter i arbetet med den aktivitetsbaserade undervisningen kan identifieras i forskningen?

2. Metod och material

I detta avsnitt presenteras studiens metod och material. Inledningsvis beskriver jag den systematiska litteraturstudien som ansats. Sedan presenteras vilka urval och kriterier jag haft på de artiklar jag sökt efter. Därefter presenteras vilka databaser jag tagit hjälp av för att söka fram artiklarna. Efter det så går jag igenom vilka sökord jag använt mig av samt hur det gick till när jag valde artiklar. Sedan presenteras en tabell av vilka artiklar jag använt. Slutligen i kapitlet så beskrivs hur jag bearbetat samt analyserat de artiklar jag valt.

2.1 Systematisk litteraturstudie som ansats

En systematisk litteraturstudie strävar efter att heltäckande identifiera, bedöma och syntetisera alla relevanta studier inom ett givet ämne och används oftast för att testa en hypotes eller räcka relaterade hypoteser (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström 2013, s. 28). Vid genomförandet av en systematisk litteraturstudie krävs att det finns tillräckligt många studier av god kvalitet som kan utgöra underlag för bedömning och slutsats. The Campbell Collaboration har även tagit fram fyra stycken kriterier som måste vara uppfyllda för att en litteraturstudie ska klassas som systematisk och inte allmän. Dessa fyra kriterier är att det finns tydligt beskrivna kriterier och metoder för sökning och urval av artiklar, en uttalad sökstrategi, systematisk kodning av alla inkluderade studier samt att om det är möjligt ska en metaanalys användas för att väga samman resultatet från flera små studier (ibid, s.27). Då syftet med den här studien är att sammanfatta forskningen som belyser aktivitetsbaserad undervisning med fokus på ämnet svenska i grundskolans tidiga årskurser, f – 3, så lämpar sig systematisk litteraturstudie som ansats bra. I genomförandet av studien utgår jag från Eriksson Barajas (2013) metodbok som beskriver sex steg för att genomföra en systematisk litteraturstudie som ansats. Dessa sex steg är att motivera varför studien görs och formulera frågor som går att besvara samt formulera en plan för litteraturstudien, bestämma sökord och sökstrategi, identifiera och välja litteratur i form av vetenskapliga artiklar eller vetenskapliga rapporter, kritiskt värdera och kvalitetsbedöma den litteratur som ska ingå, analysera och diskutera resultatet samt sammanställa och dra slutsatser (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström 2013 s. 32).

I min studie använde jag mig av alla sex steg. Jag började med att skapa en problemformulering som motiverar varför denna studie behövs. Problemformuleringen återfinns i inledningen av denna studie. Steg nummer två var att jag formulerade en huvudfråga som ska besvaras i denna studie. Utifrån huvudfrågan skapade jag sedan två ytterligare specifika delfrågor som ska besvaras med hjälp av denna studie. Jag bestämde mig sedan för vilka sökord och vilken sökstrategi jag skulle använda mig av i skapandet av denna studie. Sökstrategin handlar om vilka databaser jag använder mig av samt vilka kriterier jag hade på de artiklar jag valde ut. Jag valde sedan ut 8 vetenskapliga artiklar som uppfyllde kraven och som jag ansåg relevanta för studien. Sedan analyserade och diskuterade jag resultatet i de olika artiklarna som jag valt för att slutligen sammanställa detta och dra slutsatser kring mitt resultat.

2.2 Urval av kriterier

Tabell 1: Urvalskriterier

Inkluderingskriterier	Exkluderingskriterier
Peer-reviewed eller doktorsavhandling.	Inte peer-reviewed eller en doktorsavhandling.
Svenska eller engelska.	Andra språk än svenska och engelska.
Aktuell forskning publicerad efter 2020 och framåt.	Publicerade innan 2020.
Forskning gjord i förskoleklass eller årskurs 1–3.	Inte gjord i förskoleklass eller årskurs 1–3.

Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström (2013 s. 78) skriver att en sökstrategi innebär att du utifrån frågeställningen bestämmer kriterier för sökningen av artiklar. Kriterierna som jag valt att använda mig av i denna studie återfinns i tabellen ovan. För mig är det viktigt att artiklarna är korrekt gjorda utifrån de regler som finns kring vetenskapliga artiklar därför är det första kriteriet att artikeln ska vara Peer-reviewed eller en doktorsavhandling. Då denna kunskapsöversikt ska besvara frågan om vad som kännetecknar forskningen som belyser den aktivitetsbaserade undervisningen inom ämnet svenska med fokus på artiklarnas syftesformuleringar och metoder? Så var det viktigt för mig att utgå från aktuell och ny forskning därav blev ett utav kriterierna att forskningen skulle vara publicerad år 2020 och framåt. Denna kunskapsöversikt har ett internationellt perspektiv. Detta för att få ett bredare perspektiv på forskningen som används. I och med det internationella perspektivet är det dock viktigt att den forskning som jag utgår ifrån är skriven på antingen svenska eller engelska, då detta är de två språken jag talar och förstår. Mitt framtida yrke som lärare kommer att vara i lågstadiet, förskoleklass – årskurs 3. Därför var det viktigt för mig att forskningen som jag utgår ifrån är gjord i dessa årskurser så att jag kan ta del av den kunskap jag får via skapandet av denna kunskapsöversikt men även för att jag ska kunna inspirera framtida kollegor inom samma årskurser att använda sig utav aktivitetsbaserad undervisning.

2.3 Databaser

I arbetet med denna studie har jag använt mig av tre olika databaser. Den första databasen jag använde var Primo. Primo är en central söktjänst för både fysiska böcker, digitala böcker, rapporter, avhandlingar och vetenskapliga artiklar från olika tidskrifter. Den andra databasen jag valde att använda mig av var Web of Science som är en av världens största citeringsdatabaser. Web of Science är väldigt noga i sina urvalskriterier av de vetenskapliga artiklar som finns på databasen därav blir den relevant för mig i min sökning av artiklar då ett av mina urvalskriterier var att artiklarna skulle vara peer-reviewed. Den sista databasen jag valde att använda mig av var ERIC som står för Educational Resources Information Center. ERIC är en internationell databas som samlar referenser och vetenskapliga artiklar om undervisning, lärande, skolforskning och vuxenutbildning. I och med att ERIC har ett sådant pedagogiskt fokus på urvalet av sina artiklar blir den relevant för mig som lärarstudent som forskar inom utbildningsvetenskapen.

2.4 Sökprocess och sökord

Jag började först med att söka efter *lekbaserad undervisning grundskolan* i Primo men då det enbart kom fram en artikel som hade med förskolan att göra prövade jag i stället att söka på engelska, *play-based learning early literacy development*. När jag sökte på engelska så kom det upp 1992 artiklar. Utav dessa 1992 så valde jag ut 2 stycken, detta urval gjordes efter att jag hade läst artiklarnas rubriker och sedan abstract på de artiklar vars rubrik verkat intressant för den studie jag ska göra. Efter att ha läst abstract så avgjorde jag om artiklarna passade ihop med syftet i min kunskapsöversikt eller inte och om de i så fall skulle användas eller ej. När jag läst ett flertal artiklar med rubriker som jag inte tyckte var intressanta för mitt syfte så avslutade jag letandet på detta sökord och övergick till nästa sökord. Det sökord jag då valde att söka på var *impact of play-based methods on reading and writing skills* i Primo vilket resulterade i 1028 artiklar varav jag valde ut 1 till min studie. Urvalet gjordes genom att jag först läste rubrikerna och sedan abstract på de artiklar vars rubrik verkat överensstämma med mitt syfte. Abstracten låg sedan till grund för om jag bestämde mig för att använda artikeln eller inte. Då jag fann det svårt att hitta de korrekta sökorden för att få fram relevanta artiklar till min studie tog jag hjälp av Primos research assistant, som är ett AI-verktyg som hjälper dig att finna rätt sökord. Jag ställde denna fråga till Primos research assistant: *Hur påverkar lekbaserade arbetssätt elevers lärande i läs- och skrivutvecklingen i grundskolan?* Tack vare AI:s hjälp fick jag upp 14 390 artiklar varav jag valde ut 2 av dessa på samma sätt som tidigare nämnts.

Jag valde sedan att övergå till ERIC (Proquest) och använda den som databas i stället. Jag började min sökning i ERIC med sökorden *activity early literacy development,* vilket resulterade i 286 artiklar. Jag valde att läsa rubrikerna på dessa artiklar och när jag fann en rubrik som lät intressant gick jag in på artikeln och läste artikelns abstract. Efter att ha läst titlar och abstract samt granskat artikeln utifrån mina inkluderings- och exkluderingskriterier så valde jag ut 1 artikel. Därefter valde jag att övergå till databasen Web of science och använda mig av sökorden *games early literacy development,* då jag ville få med något om spel och deras påverkan på den tidiga läs- och skrivutvecklingen. Denna sökning resulterade i 115 artiklar och med samma metod som tidigare, läsa rubriker och sedan abstract för att slutligen avgöra om artikeln var relevant eller inte, så valde jag ut 1 utav dessa artiklar.

Den sista metod jag valde att använda mig av var manuell sökning. Jag gjorde min manuella sökning genom att gå in på samtliga artiklar som jag valt ut och så gick jag till slutet på artikeln och titta på de olika artiklarnas referenslista. Jag läste rubrikerna samt tittade på årtalet för de olika artiklarna. Årtalet var viktigt att titta på då jag sedan tidigare bestämt mig för att enbart använda mig av forskning gjord från 2020 och framåt. I de olika databaser som jag använt mig av kunde jag filtrera så att enbart artiklar från rätt tidsperiod kom fram men i den manuella sökningen är inte detta möjligt och jag behövde därför även kika på årtalet och inte enbart rubriken. Jag valde därefter ut ett antal artiklar som jag sedan gick in på och läste abstract. Via manuell sökning så hittade jag 1 artikel som jag fann relevant för min studie.

Tabell 2: Söklogg

Databas	Söksträng	Filter/Avgränsingar	Antal träffar	Relevanta träffar
Primo	Lekbaserad undervisning grundskolan	Peer-reviewed Fulltext Svenska & Engelska År 2020 - 2026	1 träff	0 inkluderades
Primo	play-based learning early literacy development.	Peer-reviewed Fulltext Svenska & Engelska År 2020 - 2026	1992 träffar	2 inkluderades
Primo	impact of play-based methods on reading and writing skills	Peer-reviewed Fulltext Svenska & Engelska År 2020 - 2026	1028 träffar	1 inkluderades
Primo (Rescearch assistant)	Hur påverkar lekbaserade arbetssätt elevers lärande i läs- och skrivutvecklingen i grundskolan?	Peer-reviewed Fulltext Svenska & Engelska År 2020 - 2026	14 390 träffar	2 inkluderades
ERIC (Proquest)	activity early literacy development	Peer-reviewed År 2020 - 2029	286 träffar	1 inkluderades
Web of Scince	games early literacy development	Review article År 2020 - 2026	114 träffar	1 inkluderades
Manuell Sökning				1 inkluderades

2.5 Urval av artiklar

Tabell 3: Artikelurval

Författare	Artiklens namn	Publiceringsdata	Databas
Allee-Herndon, K.A., Roberts, S.K., Hu, B., Clark, M.H & Stewart, M.L.	Let´s Talk Play! Exploring the benefits of play-based pedagogy on language and literacy learning in two title I kindergarten classrooms.	Early Childhood Education Journal; New York, 50(1), ss. 119-132. 2022	Primo (ProQuest)
Pyle, A., Wickstrom, H., Gross, O. & Kraszewski, E.	Supporting litaracy development in kindergarten through teacherfacilitated play	Journal of Early Childhood Research, 22(3), ss. 428-441. 2024	Primo
Tekman, T.K. & Yeniasir, M.	The impact of play-based learning settings on reading, writing, listening and speaking skills.	Sustainability; Basel, 15(12). 2023	Primo (ProQuest)
Sanchez, A.	Guided play in kindergarten classroom: One teacher's inquiry into scaffolding play-based writing instruction	Early Childhood Education Journal, 53(6), ss. 2089-2098. 2025-	Primo
Pyle, A., Pyle, M.A., Prioletta, J. & Alaca B.	Portrayls of play-based learning.	American Journal of Play, 13(1). Ss. 53-86. 2020	Primo (ProQuest)
Rowe, M. L., Kirby, A. L., Dahbi, M. & Luk, G.	Promoting Language and LiteracySkills through Music in Early ChildhoodClassrooms	The reading teacher, 76(4), ss.487-496. 2023	ERIC (ProQuest)
van der Westhuizen, L.M. & Hannaway, D.M	Digital play for language development in the early grades	South African Journal of Childhood Education, 11(1), 2021	Web of science
Sanchez, A.	Engaging kindergarten writers through play experiences	The reading teacher, 78(3), ss. 202 - 206. 2024	Manuell sökning

2.6 Bearbetning och analys av materialet

Efter att litteratur sökningen och översiktsläsningen var gjord granskade jag artiklarna mer noggrant. Artiklarnas innehåll kodades systematiskt med begreppen *play-based learning, games, music, literacy, writing* och *reading.* Genom att använda sökfunktionen av specifika ord i artiklarna markerade jag alla ställen i artikeln där begreppen *play-based learning, games, music, literacy, writning* och *reading* förekom. Jag läste sedan igenom varje stycke där minst ett av begreppen *play-based learning, games, music, literacy, writning* eller *reading* förekom för att urskilja betydelsen av begreppet, sammanhanget och om det förkom närliggande begrepp. Jag färgkodade sedan artiklarna, en i taget för att sedan kunna analysera artiklarna och finna svar på mina frågeställningar.

Efter att ha kodat artiklarna utifrån begrepp så gick jag in och läste artikelns syfte och metod för att se vilket syfte och perspektiv samt vilken metod artiklarna hade. Utifrån denna analys fann jag tre olika perspektiv på mina artiklar som sedan låg till grund för uppdelningen av artiklarna i resultatdelen. Dessa perspektiv var elevperspektivet och då fokus på faktiska kunskaper eller motivation som elever förvärvade av aktivitetsbaserad undervisning, lärarens eller samhällets uppfattning om aktivitetsbaserad undervisning samt forskningsöversikter. Jag fann efter denna analys att 3 av artiklarna har ett syfte och en metod som fokuserar mer på eleverna än själva lärarna och därför hamnar dessa artiklar i en referensgrupp. Jag valde även att lägga in 1 artikel i denna referensgrupp, denna artikel var Sanchez (2025), även om den egentligen har lite mer utav ett lärarfokus. Jag gjorde detta då Sanchez (2025) artikel är skriven på samma empiriska studie som Sanchez (2024) och denna empiriska studie har ett elevfokus. I referensgruppen som hade mer utav ett lärar- eller samhällsfokus så valde jag att placera 3 utav artiklarna. I den sista referensgruppen som är forskningsöversikter så passade 1 utav artiklarna in.

2.7 Validitet och etiska överväganden

För att säkerställa studiens validitet har jag lagt upp arbetet på ett systematiskt sätt så att syfte och frågeställningar tydligt besvaras. Jag har också noggrant valt artiklar som är relevanta för syftet och frågeställningarna. Urvalet har baserats på: tydliga inkluderings- och exkluderingskriterier. Dessa urvalskriterier är att artiklarna ska vara peer-reviewed eller en doktorsavhandling, artiklarna ska vara på svenska eller engelska, gjorda från 2020 och framåt och att forskningen ska vara gjord i förskoleklass eller grundskolans årskurs 1 – 3. Dessa tydliga inkluderings- och exkluderingskriterier bidrar till att resultaten speglar forskningsfältets aktuella kunskap. Vid tolkning av resultaten har jag strävat efter objektivitet genom att systematiskt analysera och jämföra information från flera källor. Dock bör det noteras att en kunskapsöversikt alltid kan påverkas av forskarens subjektiva bedömningar vid urval och tolkning, vilket begränsar generaliserbarheten.

Vad gäller etiska överväganden har jag strävat efter att säkerställa att alla källor är korrekt refererade och att forskarnas originalresultat återges på ett korrekt och ansvarsfullt sätt. Etiskt ansvar har jag också beaktats genom att noggrant granska dem i sin datainsamling och analys.

3. Resultat

I detta avsnitt presenteras studiens resultat. Resultatet har strukturerats så att det besvarar studiens syfte och frågeställningar. Först går jag igenom vad som kännetecknar forskningen som belyser den aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärning? Efter detta går jag vidare och besvarar mina två specifika delfrågor. Jag börjar med hur framställs de didaktiska val, strategier om den aktivitetsbaserade undervisningen som forskningen visar kan främja elevers läs- och skrivutveckling? Därefter fortsätter vi med Vilka utmaningar eller svårigheter i arbetet med aktivitetsbaserad undervisning som kan identifieras i forskningen?

3.1 Kännetecken för forskningen som belyser den aktivitetsbaserade undervisningen med fokus på artiklarnas syftesformuleringar och metoder som artiklarna använt.

3.1.1 Översikt över artiklarnas syfte

Allee-Herndon et al. (2022) är en del av ett större forskningsprojekt där syftet var att jämföra effekten av lekbaserad undervisning kontra mer didaktisk undervisning. Syftet med just Allee-Herndon et al. (2022) är därför att undersöka om det fanns några möjliga samband på elevers receptiva vokabulär och deras akademiska presentation i två olika klassrum, beroende på om läraren inkluderat lekbaserad pedagogik eller använt sig av mer didaktisk pedagogik. Tekman och Yeniasır (2023) har även som syfte att i sin studie undersöka effekten av aktivitetsbaserade inlärningsmiljöer. Allee-Herndon et al. (2022) fokuserar enbart på elevernas receptiva vokabulär och deras akademiska prestationer medan Tekman och Yeniasir (2023) fokuserar på alla de fyra grundläggande språkfärdigheterna, vilket är läsa, skriva, lyssna och tala. Sanchez (2024) har likt ovannämnda studier ett syfte som inkluderar elever men Sanchez (2024) forskning syftar dock till att undersöka hur aktivitetsbaserad undervisning kan påverka elevernas motivation och engagemang i skrivandet snarare, än den faktiska kunskap eleverna förvärvar av aktivitetsbaserad undervisning som Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasır (2023) gör. Sanchez (2024) hade en forskningsfråga som löd: Hur engagerar integreringen av skrivmaterial och berättande i meningsfulla lekmöjligheter förskole skribenter? Sanchez (2025) valde även att skriva ytterligare en artikel utifrån samma undersökning som Sanchez (2024). Det som skiljer de olika artiklarna åt är att Sanchez (2024) genomför studien medan Sanchez (2025) skriver en artikel med syftet att diskutera några strategier som hon implementerade under sin aktionsforsknings studie år 2024. I Sanchez (2025) ges alltså mer konkreta tips som du kan läsa mer om under fråga 3.2 i denna kunskapsöversikt. En skillnad med både Sanchez (2024) och Sanchez (2025) artiklar kontra samtliga artiklar i denna kunskapsöversikt är att hon är lärare och forskar i sitt eget klassrum jämfört med resten av forskarna som forskar i någon annans klassrum.

Tillskillnad från studierna ovan som syftar på att undersöka hur elevers läs- och skrivutveckling påverkas av aktivitetsbaserad undervisning så har Pyle et al (2024) och Van der Westhuizen och Hannaway (2021) andra syften med sina studier. Både Pyle et al (2024) och Van der Westhuizen och Hannaway (2021) syftar till att analysera lärares metoder och användning av aktivitetsbaserad undervisning i klassrummet. Pyle et al (2024) har uppmärksammat att trots att lärarledd lek föreslås vara en effektiv metod för att städja elevers

tidiga läs- och skrivinlärning så är lärare fortsatt osäkra på hur de ska balansera barns självständighet i leken samtidigt som läraren styr leken mot specifika mål i utbildningen.

> Teacher-facilitation of play is proposed as an effective method for supporting early literacy learning, however, educators remain uncertain how to balance child-autonomy in play while also directing play toward explicit academic goals (Pyle et al 2024).

Pyle et al (2024) använder sig därför av sin studie för att identifiera vilka perspektiv och metoder som lärare i förskoleklasser använder sig av för att underlätta användningen av lek för att stödja eleverna i deras läs- och skrivkunnighet medan Van der Westhuizen och Hannaway (2021) syftar till att analysera lärares förståelse för digital lek och hur lärarna använder digital lek vid språkundervisning i de tidiga årskurserna och då mer specifikt förskoleklass. Pyle et al (2020) fokuserar också mer på lärare än elever i sin studie men även nyhetsartiklar och forskning. Syftet med Pyle et al (2020) är att undersöka hur aktivitetsbaserad undervisning framställs och förstås av media, lärare och forskning samt analysera skillnader mellan dessa perspektiv. Pyle et al (2020) vill särskilt förstå varför implementeringen av aktivitetsbaserad undervisning varierar trots att forskningen rekommenderar arbetssättet.

Rowe et al. (2023) skiljer sig från de andra artiklarna då Rowe et al (2023) är en forskningsöversikt och inte en empirisk studie som de andra artiklarna. I och med att Rowe et al. (2023) är en forskningsöversikt så blir syftet att sammanfatta litteraturen kring användningen av musik i klassrummet för att främja elevers språk- och läsfärdigheter. Rowe et al (2023) har en önskan om att få lärare att använda sig mer av musik i klassrummet och då specifikt för att stärka eleverna i sina språk- och läsfärdigheter och erbjuder därför även specifika strategier och aktiviteter för lärare i förskoleklass så att de ska kunna integrera musik i klassrummet för att främja språk- och läsutvecklingen bland eleverna. Rowe et al (2023) skiljer sig också från de andra artiklarna som jag nämnt tidigare då de andra artiklarna har fokuserat mer på lekar och fysiska aktiviteter medan Rowe et al. (2023) fokuserar specifikt på musik.

3.1.2 Översikt över artiklarnas metoder

Allee-Herndon et al. (2022) använde sig av icke-ekvivalent kontrollgruppsdesign, detta innebär att de jämförde två redan förbestämda förskoleklasser på en och samma skola i Florida i USA. Båda klassrummen har följt en och samma distriktsmandaterade läroplan som fokuserar på direkt undervisning. Skillnaden var att den ena läraren i ena klassen använde sig av mer didaktisk undervisning och den andra läraren i den andra klassen hade inslag av lek i sin läs- och skrivutveckling. Tekman och Yeniasır (2023) använder sig också av två olika klasser precis som Allee-Herndon et al. (2022) men Tekman och Yeniasır (2023) använder sig av två årskurs 3or på en grundskola i Cypern tillskillnad från Allee-Herndon et al. (2022) som använder sig av två förskoleklasser i USA. En annan olikhet mellan de olika studierna är att Allee-Herndon et al. (2022) använde sig av två klasser bestämda av skolan vilket gör det svårare att kontrollera eventuella skillnader i kunskapsnivå som redan finns bland eleverna medan Tekman och Yeniasır (2023) använder resultatet på förtestet för att dela in eleverna i dessa två klasser så att den samlade kunskapsnivån är i princip den samma i båda grupperna. Både Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasir (2023) genomförde någon form av före- och efter-test med eleverna där syftet är att jämföra förändringarna i de olika

grupperna, när den ena klassen utsatts för aktivitetsbaserad undervisning och den andra klassen inte gjort det. Skillnaderna är att Allee-Herndon et al. (2022) använder två olika före- och efter-test medan Tekman och Yeniasir (2023) enbart använder ett före- och efter-test men även av ett lärarobservationsformulär. Tiden som dessa studier pågick varierade dock kraftigt, Allee-Herndon et al. (2022) genomförde före-testet i början av skolåret och efter-testet gjordes i slutet av skolåret. Tekman och Yeniasir (2023) lät det gå sju veckor mellan testen alltså en avsevärt mycket kortare tid. Sanchez (2024) genomförde likt Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasir (2023) sin forskning i klassrummet och eleverna var själva deltagarna i forskningen. Skillnaden mellan Sanchez (2024) och Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasir (2023) är att Sanchez (2024) enbart använde sig av ett klassrum i stället för att jämföra två olika klassrum som Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasir (2023) gjort. Sanchez (2024) genomförde inte ett lika experimentellt designat före- och efter-test såsom Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasir (2023) gjort. Sanchez (2024) samlade i stället in elevarbeten från forskningens början och sen från forskningens slut, en period på 5 månader. Elevtexterna poängsattes sedan genom en skrivutvecklingsskala vilket gjorde att hon kunde se utveckling. Sanchez (2024) använde sig också av lärarobservationer samt attitydundersökningar med samtliga elever men också semistrukturerade intervjuer med två elever. Observationerna bestod av hennes egna anteckningar där hon antecknade hur eleverna lekte och anekdotiska anteckningar om elevers skrivutveckling med fokus på material användning, framväxten av nya berättelser och möjligheten att överföra ord till skriven text. Attitydundersökningarna genomfördes en gång i början och en gång i slutet av forskningsperioden och handlade om attityden till skrivandet. Det två semistrukturerade intervjuerna hade ett fokus på två elever självinsikt kring skrivande, lek och skrivvanor hemma.

I och med att Pyle et al (2024), Van der Westhuizen och Hannaway (2021) och Pyle et al (2020) har ett annat syfte så använder de sig även av andra metoder än vad ovan nämnda studier gör. Pyle at al (2024) inkluderar 31 lärare från två offentliga skoldistrikt och en friskola i Ontario i Kanada. Den studien använder sig av en kvalitativ undersökning bestående av klassrumsobservationer och semistrukturerade intervjuer. Klassrumsobservationerna bestod av videoinspelningar, foton och fältanteckningar som genomfördes med hjälp av ett löpande inspelningsprotokoll. Fokuset i dessa observationer låg på lärarnas undervisningsmetoder inklusive lekbaserade aktiviteter samt andra pedagogiska metoder för läs- och skrivundervisningen såsom sagostunder. Intervjuerna gjordes för att få fram lärarens perspektiv på lekens roll i barns akademiska lärande men också vilken roll vuxna spelar i leken samt olika metoder för att stödja läs- och skrivutvecklingen med hjälp av lek och andra aktiviteter. Forskarna gjorde sedan en deduktiv analys av observationerna och en induktiv analys av den data de fått från intervjuerna. Van der Westhuizen och Hannaway (2021) använde sig av två fokusgruppsintervjuer en i början och en efter klassrumsobservationerna. Deltagarna i fokusgruppsintervjuerna var 8 stycken lärare i förskoleklass i Syd Afrika och fokuset vid dessa intervjuer låg på att fånga in lärarnas tankar och idéer kring användandet av teknik i klassrummet. Van der Westhuizen och Hannaway (2021) genomförde också icke-deltagande klassrumsobservationer och enskilda semistrukturerade intervjuer med lärarna. Fokuset under klassrumsobservationerna var att se vilka metoder lärarna använde sig av vid användandet av digital teknik för att stödja språkinlärning. Pyle et al (2020) hade en metod där de först genomförde en systematisk genomgång av 170 nyhetsartiklar som handlade om aktivitetsbaserad undervisning, publicerade mellan 2010 – 2020 i kanadensiska medier. Pyle

et al (2020) samlade även in data i form av en enkät bestående av öppna frågor som skickades ut till 69 lärare samt att Pyle et al (2020) genomförde semistrukturerade intervjuer med 32 lärare. Syftet med datainsamlingen var att se vad lärare och nyhetsartiklar har för syn på lek, hur lärarna arbetar med aktivitetsbaserad undervisning samt hur lärarna stödjer barns lärande i aktiviteterna. Efter datainsamlingen genomförde Pyle et al (2020) en tematisk analys där forskarna kodade och jämförde återkommande teman i nyhetsartiklarna, enkäterna och intervjuerna.

Rowe et al. (2023) är en forskningsöversikt och inte en empirisk studie och har därför inte ett lika tydligt metodavsnitt som de andra artiklarna. Men Rowe et al (2023) skriver i sin artikel att de först granskar den litteratur som finns om sambanden mellan musikupplevelser och språk- och läsfärdigheter. Rowe et al (2023) framhäver även att de vid granskandet av litteraturen fokuserar på fördelar för lärare i förskoleklass. Därefter väljer Rowe et al (2023) att diskutera vad de vet om hur dagens lärare i förskoleklass använder musik i sina klassrum och vilka utmaningar de möter vid användandet av musik. Slutligen så ger Rowe et al (2023) konkreta tips till lärare i förskoleklass som vill använda sig av musik i sitt klassrum för att främja elevers språk- och läsfärdigheter.

3.2 Framställning av didaktiska val och strategier om den aktivitetsbaserade undervisningen som forskningen anser främjar elevers läs- och skrivutveckling

Allee-Herndon et al. (2022) argumenterar för att elevernas lärande främjas när läraren planerar och utformar aktiviteter som kan kopplas till undervisningens mål och som är interaktiva, undersökande och anpassas efter elevernas behov. Därför blir ett centralt didaktiskt val i den aktivitetsbaserad undervisning att planera aktiviteter med ett tydligt syfte. Allee-Herndon et al. (2022) uttrycker också vidare i sin artikel att guidad lek som ligger mitt emellan direkt undervisning och fri lek hjälper elever att uppnå en mängd positiva akademiska resultat. Därför är det viktigt att som lärare ha planerat leken eller aktiviteten utifrån ett lärande mål och skapa en struktur som ändå tillåter elever att behålla en stor del av kontrollen över sitt eget lärande. Även Pyle et al. (2024) trycker i sin artikel på att guidade aktiviteter gör leken eller aktiviteten mer engagerande, rolig och meningsfull för barnet, samtidigt som läraren kan fokusera på att se till att eleverna lär sig det dom ska via aktiviteten. Pyle et al. (2024) ger i sin artikel konkreta tips på hur du som lärare kan lägga upp den guidade leken. Några av dessa tips är att antingen utforma ett leksammanhang, med fokus på ett visst lärandemål och låta eleverna utforska fritt inom området eller så kan läraren observera barnens fria lek och utöka lärandet genom att kommentera, fråga eller uppmuntra barnen att tänka i en viss riktning som stöttar inlärningen. Medan de andra forskarna ger tips på fysiska aktiviteter och lekar så belyser Tekman och Yeniasır (2023) hur lärare kan använda sig av olika digitala spel för att öka elevernas fyra språkförmågor. Tekman och Yeniasır (2023) redogör i sin artikel att genom att inkludera videospel och spelinnehåll i sin undervisning kan läraren se till att eleverna håller fokus under en längre period något som annars är svårt för dagens barn. Tekman och Yeniasır (2023) pratar om pedagogiska spel som bland annat har som fokus att utveckla färdigheter såsom koncentration, problemlösning och samarbete är effektiva för elevers lärande på alla nivåer av skolan. En viktig tanke som läraren måste ha innan hen inkluderar videospel i sin undervisning enligt Tekman och Yeniasır (2023) är att svårighetsgraden på spelet överensstämmer med elevernas nivå.

Ovan har jag nämnt lite allmänna tips gällande didaktiska val, strategier vid aktivitetsbaserad undervisning men då denna kunskapsöversikt framför allt handlar om aktivitetsbaserad undervisning i samband med läs- och skrivinlärning följer nedan konkreta tips på hur du som lärare kan använda dig av aktivitetsbaserad undervisning för att främja elevers läs- och skrivinlärning. Allee-Herndon et al. (2022) betonar i sin artikel att det framför allt är socio dramatiska, låtsasbaserade läs- och skrivupplevelser som involverar sociala interaktioner och språkanvändning bland eleverna som leder till framgångsrik läs- och skrivutveckling. Detta innebär att de aktiviteter du som lärare planerar bör innehålla något moment till exempel rollspel där eleverna får öva på att läsa och skriva i situationer som de stöter på i sin vardag.

Pyle et al. (2024) pratar om lärarledd lek som ett effektivt tillvägagångssätt för att stötta eleverna i deras tidiga akademiska lärande inklusive läs- och skrivinlärningen. Lärarledda aktiviteter skiljer sig från guidad lek på så sätt att läraren styr aktiviteten mycket mer vid lärarledda aktiviteter kontra guidad lek där både läraren och eleverna styr aktiviteten. Några exempel på lärarledda aktiviteter som Pyle et al. (2024) framhäver i sin artikel som stödjer eleverna i deras läs- och skrivutveckling är aktiviteter där barnet får rimma, spel där eleverna kopplar bokstäver till ord och aktiviteter där barnet får klappa stavelser i ett ord som läraren sagt. Sanchez (2025) konstaterar att ett viktigt didaktiskt val när du som lärare vill främja barns självständighet kring skrivandet och ge dem konkreta material för att utveckla idéer kring sitt skrivande är att interagera skrivmöjligheter i barnens lek. De konkreta exempel på detta som Sanchez (2025) lyfter fram i sin artikel är när hon såg elever som lekte att de bakade. Hon började då med att prata med eleverna om vad recept är och hur recept används sedan gav hon eleverna ett tomt papper och en penna och uppmuntrade eleverna att skriva ner recepten som de bakade och spara dem i familjereceptboken. Genom att som lärare interagera med eleverna i deras egna lekar och uppmuntra dem att inkludera läsande eller skrivande i sin lek så tar du vara på elevernas intresse något som Sanchez (2025) lyfter fram som ett framgångsfullt didaktiskt val för att främja elevernas läs- och skrivutveckling.

3.3 Utmaningar och svårigheter i arbetet med den aktivitetsbaserade undervisningen som identifieras i forskningen

I forskningen kan jag identifiera flera utmaningar och svårigheter som lyfts fram gällande aktivitetsbaserad undervisning. Pyle et al. (2024) och Sanchez (2025) lyfter fram att en utmaning med aktivitetsbaserad undervisning är att många lärare är osäkra på hur de ska balansera barns självständighet i aktiviteterna och samtidigt styra aktiviteterna mot kunskapsmålen.

> However, some educators remain uncertain how to collaborate with children while directing play toward targeted literacy skills (Pyle et al. 2024).

Även Van der Westhuizen & Hannaway (2021) identifierar att lärarna upplever att de inte är tillräckligt bekväma med tekniska föremål och därför gärna undviker att inkludera Ipads eller datorer i den aktivitetsbaserade undervisningen. Även Rowe et al. (2023) menar att ett bristande självförtroende på lärarnas egen förmåga, i detta fall musikaliska förmåga, ligger till grund för bristen av musikaliska inslag i den aktivitetsbaserade undervisningen. Sanchez (2025) betonar att även när lärarna upplever denna bristande kunskap kring aktivitetsbaserad undervisning så saknar de stöttning och hjälp från skoladministrationen kring aktivitetsbaserad undervisning. Sanchez (2024) trycker på att skolan idag har fått mer

akademiskt fokus och läroplaner redan från tidig ålder vilket blir en utmaning när läraren vill använda sig av aktivitetsbaserad undervisning.

I forskningen finner jag även att det finns mycket praktiska utmaningar som hindrar lärarna från att använda sig av aktivitetsbaserad undervisning. Rowe et al. (2023) konstaterar till exempel att bristen på musikinstrument i skolorna hindrar lärare från att använda sig av musik i aktiviteterna. Pyle et al (2024) och Van der Westhuizen & Hannaway (2021) lyfter fram att storleken på klassen kan vara en utmaning för aktivitetsbaserad undervisning, då läraren inte räcker till och kan styra alla barnens aktiviteter så att de stöttar läs- och skrivinlärningen. Sanchez (2025) uttrycker att lärare alltid har en begränsad tid samtidigt som lärare ställs in för många krav både från skolan, läroplanen och arbetet med små barn. Sanchez (2025) beskriver vidare att lärare idag har en strikt tidsplan för vad som ska läras när, vilket kan vara en bidragande faktor till att aktivitetsbaserad undervisning inte finns tillgänglig för eleverna i lika stor utsträckning som teoretisk undervisning.

> I address the issue of time last because it is perhaps the most challenging aspect of implementing guided play in the classroom. Teachers have limited time in their day and face many demands from the school, curriculum, and the everyday realities of working with young children. Teacher agency and creativity can be constrained by the rigid timetabling in contemporary education (Clark, 2023), which can, in turn, impact the opportunities for playful learning available to children (Sanchez 2025).

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att det finns både praktiska och mer teoretiska utmaningar med att implementera aktivitetsbaserad undervisning i klassrummen. Genom att bli medveten om utmaningarna skulle jag dock säga att det är lättare att jobba bort utmaningarna även om utmaningarna med aktivitetsbaserad undervisning troligen aldrig kommer försvinna helt.

4. Diskussion

I detta avsnitt kommer jag att gå igenom och diskutera studien utifrån fyra rubriker, resultatdiskussion, metoddiskussion, styrkor och svagheter inom forskningen och implikationer för läraryrkets praktik. Under första rubriken diskuterar jag resultatet som jag kommit fram till i min studie. Under rubrik två så diskuterar jag både fördelar och nackdelar med metoden systematisk litteratur studie som ansats. Under rubrik tre så diskuterar jag vilka styrkor och svagheter som jag lyckats finna i forskningen om aktivitetsbaserad undervisning. Slutligen under rubrik fyra så diskuterar jag vilka implikationer denna studie kan ha på läraryrket.

4.1 Resultatdiskussion

Resultatanalysen visar att artiklarna har olika syften som kan delas in i tre olika referensgrupper, se dessa referensgrupper under rubrik 2.6 analys och bearbetning av materialet. Dessa skillnader i syften leder också till skillnader i vilken metod som använts och jag kan se att artiklar med liknande syfte har använt sig av liknande metoder. Både Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasır (2023) har ett syfte som innebär att de ska ta reda på om elever i ett klassrum där aktivitetsbaserad används förvärvar mer kunskaper inom läsningen och skrivningen jämfört med elever i ett klassrum där aktivitetsbaserad

undervisning inte använts. Allee-Herndon et al. (2022) och Tekman och Yeniasır (2023) använder sig då båda av före- och eftertest för att mäta elevernas läs- och skrivkunskaper. Van der Westhuizen och Hannaway (2021) och Pyle et al (2024) fokuserar på att ta reda på hur lärare använder och uppfattar aktivitetsbaserad undervisning och använder sig då av intervjuer och klassrumsobservationer. Denna skillnad mellan olika syften och metoder anser jag vara oundviklig då forskarna valt den metod som bäst besvarar eventuell forskningsfråga eller syfte med metoden vilket inte heller gör det konstigt att artiklar med liknande syfte har en liknande metod.

Denna studie har identifierat flera olika didaktiska strategier inom aktivitetsbaserad undervisning som forskningen anser främja elevers läs- och skrivinlärning. En viktig aktivitet som flertalet studier påpekar som särskilt gynnsamma för att främja elevernas akademiska resultat är guidad lek (Allee-Herndon et al. 2022 & Pyle et al. 2024). Genom att läraren bryter in i elevers lekar och uppmanar eleverna att inkludera ett läs- eller skrivmoment i sin lek så sänks kraven för läsningen eller skrivningen och själva läs- eller skrivmomentet utgår ifrån elevernas intresse vilket ökar motivationen. Sanchez (2025) visar i sin artikel på ett sådant moment som varit väldigt lyckat i hennes klassrum, hon hade sett en elev bygga med lego och då frågat eleven vad hen byggde och sedan berömt bygget och sagt att fler barn säkert ville bygga ett liknande rymdskepp och då frågat om eleven kunde rita och skriva en instruktion på hur man byggde rymdskeppet och sedan dela med sig av detta till klassen. Detta blev väldigt lyckat då fler barn ville bygga med lego och skriva instruktioner efter detta och till slut hade de en hel bok med instruktioner i klassrummet som eleverna kunde ta med hem och visa upp för föräldrar eller andra barn i skolan (Sanchez 2025). Exemplet ovan visar hur och varför guidad lek är väldigt bra att inkludera i ett klassrum där man vill använda sig av aktivitetsbaserad undervisning för att främja elevers läs- och skrivförmåga. Förutom didaktiska strategier så har denna studie även identifierat flertalet utmaningar som forskningen betonar kan ligga till grund för att lärare inte använder sig av aktivitetsbaserad undervisning. Flera artiklar i forskningen påpekar att storleken på klasserna och den ständiga tidsbristen är något som hindrar lärare från att använda sig av aktivitetsbaserad undervisning (Sanchez 2025, Pyle et al 2024 & Van der Westhuizen & Hannaway 2021). Detta blir en utmaning då Allee-Herndon et al. (2022) argumenterar för att ett viktigt didaktiskt val i den aktivitetsbaserade undervisningen är att planera aktiviteter med ett tydligt syfte, något som kan vara svårt när man har tidsbrist och behöver lägga sin planeringstid på att planera lektioner med mer teoretiskt innehåll för att inte missa något viktigt mål ifrån läroplanen. Även storleken på klasserna blir ett problem då läraren inte har tid eller möjlighet att styra alla elevers lek på samma gång, då guidad lek kräver mer interaktion mellan läraren och eleverna än den fria leken. Skolans ledning och huvudman behöver därför se till att ge lärarna bästa möjliga förutsättningar för att genomföra aktivitetsbaserad undervisning om den aktivitetsbaserade undervisningen ska ha någon större effekt.

4.2 Metoddiskussion

Metoden som jag använt för denna studie är systematisk litteraturstudie som ansats och metoden valdes då syftet var att kartlägga, analysera och sammanställa tidigare forskning om aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärning. Metoden hjälpte mig att på ett systematiskt sätt samla och analysera befintlig forskning inom området. Tack vare metodens tydliga arbetsprocess med de sex stegen jag använt mig av har jag kunnat skapa en problemformulering, formulerat en huvudfråga samt två specifika

delfrågor, utforma sökord och sökstrategi, välja ut relevanta artiklar, analysera artiklarna, sammanställa ett resultat och sedan dra en slutsats kring mitt resultat. Dessa tydliga steg stärker studiens transparens och trovärdighet. Som alltid finns det dock begränsningar i den metod som använts och sådana begränsningar kan i detta fall vara att studiens resultat begränsas av vilka artiklar jag får fram i min litteratursökning vilket i sin tur påverkas av vilka databaser och sökord jag använder mig av. Jag har vid genomförandet av denna studie strävat efter hög grad av objektivitet, öppenhet och transparens. För att säkerställa detta har jag systematiskt redovisat hela forskningsprocessen, inklusive mitt tillvägagångssätt, de urvalskriterier som använts, val av databaser och sökord samt hur materialet har bearbetats och analyserats. Genom att tydligt beskriva varje steg i processen har jag velat skapa förutsättningar för att studien ska kunna granskas, förstås och reproduceras av andra forskare. Jag har strävat efter att på ett så rättvist sätt som möjligt besvara frågan om hur forskningen belyser aktivitetsbaserad undervisning med fokus på ämnet svenska i grundskolans tidiga årskurser, f – 3. Detta har jag gjort genom att källhänvisa och inkludera citat från de artiklar jag läst. I och med att samtliga artiklar som legat tillgrund för denna kunskapsöversikt är skrivna på engelska så går det dock inte att utesluta att översättningarna som jag gjort blivit helt korrekta och överensstämmer med forskarens analys. Jag har försökt minimera risken för feltolkning och felöversättning genom att inkludera citat från artiklarna så att forskarnas egna ord går att återfinna till viss grad i min kunskapsöversikt.

4.3 Styrkor och svagheter inom forskningen

Jag har identifierat både styrkor och svagheter inom forskningen som belyser aktivitetsbaserad undervisning med fokus på läs- och skrivinlärningen. Forskningen som genomförts gällande aktivitetsbaserad undervisning riktar ofta in sig på elevernas akademiska resultat och får således ett elevperspektiv men forskningen saknar oftast intervjuer med elever där forskaren kan få andra perspektiv på effekterna av aktivitetsbaserad undervisning till exempel påverkan på elevers motivation till läs- och skrivinlärningen vid aktivitetsbaserad undervisning. Av den forskning jag läst så var det enbart Sanchez (2024) som genomförde intervjuer och attitydundersökningar med eleverna för att ta reda på om aktivitetsbaserad undervisning stärkte elevernas motivation för att få fram ytterligare elevperspektiv gällande aktivitetsbaserad undervisning resterande artiklar som jag läste hade fokus på de akademiska resultaten eller så fokuserade de på lärarnas perspektiv av aktivitetsbaserad undervisning. Forskningen om aktivitetsbaserad undervisning gav både tips på olika didaktiska val och strategier som lärare kan ta hjälp av när de önskar använda sig av aktivitetsbaserad undervisning samt att forskningen även belyste utmaningar som lärare kan stöta på vid aktivitetsbaserad undervisning. Tack vare att forskningen innehöll både tips och utmaningar så kan forskningen bli ett stöd för lärare som vill använda sig av aktivitetsbaserad undervisning i sitt klassrum. Tipsen kan hjälpa läraren att komma i gång med aktivitetsbaserad undervisning medan utmaningarna kan fungera som en guide för läraren där hen kan tänka extra noga på dessa saker, till exempel sin egen tekniska förmåga, innan hen börjar använda sig av digitala verktyg i klassrummet. En stor svaghet som jag upplevt i forskningen gällande aktivitetsbaserad undervisning är att de artiklar jag läst som längst sträcker sig över ett skolår, ibland kortare vilket gör det svårt att bevisa långsiktiga effekter på elevernas läs- och skrivutveckling vid aktivitetsbaserad undervisning. Den forskning som jag funnit fokuserar också väldigt mycket på förskoleklass och inte de äldre årskurserna vilket blir

problematiskt om du som lärare önskar veta effekterna av aktivitetsbaserad undervisning på läs- och skrivutvecklingen för de lite äldre barnen som kanske redan knäckt läskoden.

4.4 Implikationer för läraryrkets praktik

Den här studien har visat att forskningen som har analyserats belyser aktivitetsbaserad undervisning med fokus på ämnet svenska i grundskolans tidiga årskurser, f – 3 samt att forskningen ger både tips och påpekar utmaningar med aktivitetsbaserad undervisning. Det nya kunskapsbidraget har implikationer för läraryrkets utövning. Utav de analyserade artiklarna är det flera artiklar, bland annat Allee-Herndon et al. (2022) och Pyle et al. (2024) som påpekar fördelarna med guidad lek i klassrummet för att främja elevernas lärande. samtidigt är det flera studier, bland annat Pyle et al. (2024) och Sanchez (2025) som belyser att lärare har svårt att veta hur mycket de ska styra en lek och hur mycket eleverna själva ska få styra. Jag har även under in analys av forskningen sett tydliga mönster på att läroplaner runt om i världen lyfter fram att eleverna ska få möjlighet att delta i olika fysiska aktiviteter i skolan. I och med att forskningen visar en sådan stark fördel med aktivitetsbaserad undervisning samtidigt som lärarna påpekar att de upplever sig ha en stor kompetensbrist inom området är det rimligt att dra slutsatsen att lärarna behöver kompetensutveckling inom aktivitetsbaserad undervisning innan det kan bli implementerat i klassrummen. Forskningen fokuserar dock ofta på förskoleklass där mina erfarenheter är att dessa lärare använder sig av aktivitetsbaserad undervisning i stor utsträckning. Jag hoppas att denna kunskapsöversikt hjälper lärare i olika årskurser att implementera aktivitetsbaserad undervisning i sitt klassrum då forskningen visar att det ger positiva effekter på läs- och skrivinlärningen.

5. Slutsats

Denna kunskapsöversikt har haft som syfte att undersöka vad som kännetecknar forskningen som belyser den aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärning? Hur framställs de didaktiska val, strategier om den aktivitetsbaserade undervisningen som forskningen visar kan främja elevers läs- och skrivutveckling? Vilka utmaningar eller svårigheter i arbetet med den aktivitetsbaserad undervisning kan identifieras i forskningen? Resultatet visar att forskningen framställer aktivitetsbaserad undervisning som en effektiv metod för att främja elevers läs- och skrivinlärning. Resultatet i min studie visar dock att en av de allra största utmaningarna med aktivitetsbaserad undervisning som forskningen belyser är att lärarna inte känner att de har tillräcklig kunskap om aktivitetsbaserad undervisning och hur de ska implementerar detta i klassrummet så att aktiviteterna styrs mot specifika utbildningsmål. Denna kunskapsöversikt fokuserar inte bara på utmaningarna med aktivitetsbaserad undervisning utan lyfter även fram och sammanfattar olika didaktiska tips och strategier som forskningen lyfter fram exempelvis Pyle et al. (2024) som i sin artikel ger konkreta tips på hur du som lärare kan lägga upp den guidade leken. Några av dessa tips är att antingen utforma ett leksammanhang, med fokus på ett visst lärandemål och låta eleverna utforska fritt inom området eller så kan läraren observera barnens fria lek och utöka lärandet genom att kommentera, fråga eller uppmuntra barnen att tänka i en viss riktning som stöttar inlärningen (Pyle et al. 2024). Det förefaller därför rimligt att dra slutsatsen att denna studie dels bidrar till nya kunskaper om aktivitetsbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärningen dels bidrar till nya insikter och utmaningar inom detta problemområde som jag undersökt. Det är även rimligt att

dra slutsatsen att denna kunskapsöversikt bidrar till att fler lärare i grundskolans tidiga årskurser, F – 3 använder sig av aktivitetsbaserad undervisning dels då lärarna kunnat läsa om hur forskningen kring aktivitetsbaserad undervisning ser ut dels för att de kunnat läsa om både utmaningar och didaktiska tips vid arbete med aktivitetsbaserad undervisning.

5.1 Förslag till vidare forskning

Den här studien har kartlagt och analyserat 8 stycken artiklar om aktivitetsbaserad undervisning och dess effekt på läs- och skrivinlärning men mer forskning behövs inom det valda området. Jag finner det därför relevant att inför den framtida forskningen inom ämnet föreslå en ny empirisk studie i den praktiska verksamheten. Denna studie bör fokusera på elever i årskurs 1, 2 eller 3 för att bredda perspektivet, då tidigare forskning i stor utsträckning fokuserar på förskoleklass. Studien bör också undersöka hur andra aktiviteter som kan inkluderas inom aktivitetsbaserad undervisning såsom pedagogiska spel, brädspel, rollspel och filmskapande kan främja elevers läs- och skrivutveckling, då dagens forskning i hög utsträckning fokuserar på just lek. Studien bör innehålla såväl tester på elevernas läs- och skrivförmåga innan kontra efter ett eller flera skolår med aktivitesbaserad undervisning inom ämnet svenska som intervjuer med lärare, elever och rektorer om deras syn på aktivitetsbaserad undervisning i ämnet svenska med fokus på de tidiga årskurserna, f – 3. Dagens forskning består ofta av kortare empiriska studier som sträcker sig under några veckor upp till max ett skolår därav vore det bra med en empirisk studie som sträcker sig över en längre period, gärna under hela lågstadiet för att se om effekten av aktivitetsbaserad undervisning bara främjar läs- och skrivinlärningen eller om aktivitetsbaserad undervisning främjar effekterna för fortsatt läs- och skrivutveckling och eventuellt om det ger positiv effekt på elevernas studieresultat under senare skolår eller inte. Några forskningsfrågor som jag upplever saknar svar efter att jag kartlagt och analyserat aktuell forskning om aktivitesbaserad undervisning inom ämnet svenska med fokus på läs- och skrivinlärning är huruvida spel och filmskapande bidrar till ökad läs- och skrivinlärning? Om effekten av aktivitetsbaserad undervisning främjar läs- och skrivutveckling under en längre period? Och om effekterna av aktivitetsbaserad undervisning främjar elevernas läs- och skrivutveckling under senare års skolgång?

Källförteckning

Allee-Herndon, K.A., Roberts, S.K., Hu, B., Clark, M.H. & Stewart, M.L. (2022). Let's Talk Play! Exploring the Possible Benefits of Play-Based Pedagogy on Language and Literacy Learning in Two Title I Kindergarten Classrooms. *Early childhood education journal,* 50(1), ss. 119 – 132. DOI:10.1007/s10643-020-01141-6

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013) *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap. Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar.* Natur och kultur.

Pyle, A., Pyle, M., Prioletta, J. & Alaca, B. (2020). Portrayals of Play-Based Learning. *American journal of play,* 13(1), ss. 53 - 86.

Pyle, A., Wickstrom, H., Gross, O. & Kraszewski, E. (2024). Supporting literacy development in kindergarten through teacher facilitated play. *Journal of Early Childhood Research,* 22(3), ss. 428 – 441. DOI:10.1177/1476718X231221363

Rowe, M.L., Kirby, A.L., Dahbi, M. & Luk, G. (2023). Promoting language and literacy skills through music in early childhood classrooms. *The Reading Teacher,* 76(4), s. 487–496. DOI:10.1002/TRTR.2155

Sanchez, A. (2024). Engaging Kindergarten Writers Through Play Experiences. *The reading teacher,* 78(3), ss. 202 – 206. DOI: 10.1002/trtr.2363

Sanchez, A. (2025). Guided Play in the Kindergarten Classroom: One Teacher's Inquiry into Scaffolding Play-Based Writing Instruction. *Early childhood education journal,* 53(1), ss. 2089 – 2098. DOI:10.1007/s10643-025-01931-w

Skolverket (2025). *Läroplanen för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet: Lgr22 reviderad 2025.* 3 uppl., Norstedts juridik. https://www.skolverket.se/getFile?file=13296

Tekman, T.K. & Yeniasır, M. (2023). The impact of play-based learning settings on reading, writing, listening, and speaking skills. *Sustainability,* 15(12). DOI:10.3390/su15129419

Van der Westhuizen, L.M. & Hannaway, D.M. (2021). Digital play for language development in the early grades. *South African Journal of Childhood Education,* 11(1), DOI:10.4102/sajce.v11i1.925

UNIVERSITY OF BORÅS